

Reform Öncesi Avrupa Toplumu'nda Katolik Kilisesi ve Ruhban Sınıfının Decameron'a Yansımaları: Önce Kendileri Örnek Olsunlar, Sonra Başkalarına Akıl Vermeye Kalksınlar

Reflection of Clergy and Catholic Church in *Decameron* in European Society Before Reformation: *Let Them Practise First, and School Us with Their Precepts Afterwards*

Atakan ÇİÇEK*

ÖZ

Decameron 14. yüzyılda Boccaccio tarafından kaleme alındı. Boccaccio'nun çalışması Orta çağ İtalyası'nda yaşayan insanlar arasında anlatılan hikâyelerin bir toplamasıydı. Bu hikâyelerin kitap boyunca birçok farklı konusu olmuştur. Aşk, üzüntü, açgözlülük, aldatma ve buna benzer birçok konu bulunmaktadır. Bu konulardan biri de Katolik Kilisesi'nde ve ona bağlı ruhban sınıfı içinde var olan yozlaşmadır. *Decameron*'da her gün yedi genç kız ve üç genç adam belli bir konuya bağlı hikâyeler anlatmaktadır. Her gün anlatılan hikâyelerden biri ya da daha fazlası Orta Çağ Avrupası'ndaki dini problemler ile alakalı olmuştur. Bu belirli hikâyelerde ruhban sınıfı ve Katolik Kilisesi hakkında ciddi eleştiriler bulunmaktadır. Ruhban sınıfı, erkekleri ve kadınları kandırarak zina yapmaktadır. İnsanlara yalan söylemekte ve onları para ve cinsellik uğruna kandırmaktadırlar. Bu hikâyeler Orta Çağ Avrupası'nda yaşayan insanların Martin Luther tarafından başlatılan Protestan Reformu'ndan önce ruhban sınıfı ve Katolik Kilisesi'nin nasıl gördüğüne dair bir resim oluşturabilir. Bu resimde ruhban sınıfı yedi ölümcül günahın örnekleri olarak resmedilmektedir. Bu sayede reform hareketinden yüzlerce yıl önce Orta Çağ insanların kilise ve ona bağlı insanları hikâyeler yoluyla eleştirdiği görülebilir. Bu nedenle Wycliff, Hus ve Luther etrafında şekillenen 15. ve 16.yüzyıl hareketleri zihnen bir uyanma yerine bir bıkkınlık göstergesi olarak nitelendirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: *Decameron, Boccaccio, Ruhban, Günah, Reform*

ABSTRACT

Decameron wrote by Boccaccio in the 14th century. This work was a collection of stories which was narrated by the people of middle age Italy. These stories have a lot of different themes throughout the book. Love, sadness, greed, deception, and vice versa. One of the themes is corruption in the Catholic Church and its clergy. Every day, seven young women and three young men tell a story about a theme and one or more stories about the religious problems of middle age Europe in *Decameron*. Especially clergy who are the representatives of the church in social life. In these specific stories, there is a lot of criticism about clergy and the Catholic Church. The clergy deceive women and men to commit adultery. They lie to people and trick everybody because they lust for money and adultery. These stories can create a picture of how medieval age people who lived in Europe see the clergy and church before the protestant reformation led by Martin Luther. In this picture, clergy are being portrayed as examples of seven deadly sins. Thus, it can be seen centuries ago, before the Reformation, middle age people criticized the church and its men by using the narratives. 15th and 16th century movements against the church who is led

* Araştırma Görevlisi, Kırşehir Ahi Evren Üniversitesi Tarih Bölümü, atakan.cicek@ahievran.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0002-6085-1355>).

by Wycliffe, Hus, and Luther should have been described as an expression of disgust instead of a mental awakening.

Keywords: *Decameron, Boccaccio, Clergy, Sin, Reformation*

Extended Summary

Protestant reformation had begun in the 16th century because of Martin Luther's ninety-five theses. European peoples and leaders had accepted Martin Luther and his ideas in such a short time. But Martin Luther's Protestant Reformation movement was not the first. Before him, people like John Wycliffe and Jan Hus tried to show people how much the Catholic Church fell into corruption. But their tellings have been neglected. Their opinion did not find enough support to make a change in the Catholic Church. Although blaming the people for playing the ostrich is the wrong conclusion. Instead of a reformation movement people had made fun of the Catholic Church by using stories. Throughout Europe, people told each other stories about a lot of themes. For instance love, sadness, greed, deception, and vice versa. One of the themes is corruption in the Catholic Church and its clergy. The works which are written in middle age Europe have a lot of hints about people's opinions against the Catholic Church. One of those works was Decameron. Decameron wrote by Boccaccio in the 14th century. This work was a collection of stories which was narrated by the people of middle age Italy. Every day, seven young women and three young men tell a story about a theme and one or more stories about the religious problems of middle age Europe in Decameron. In these specific stories, there is a lot of criticism about the clergy and the Catholic Church. The clergy deceives women and men to commit adultery. They lie to people and trick everybody because they lust for money and adultery. These stories can create a picture of how medieval age people who lived in Europe see the clergy and church before the protestant reformation led by Martin Luther. But however the view of clergy with the seven deadly sins. The similarity would shine out. Middle-age people describe the clergy and Catholic Church as examples of seven deadly sins.

There are lots of stories about the clergy's corrupted lifestyle. But some of those stories have criticism more profoundly. The first day's second tale is one of the best example of Decameron about its critical approach to clergy and the Catholic Church. In this story; Abraham, a Jew, at the instance of Jeannot de Civigne, goes to the court of Rome, and having marked the evil life of the clergy, returns to Paris, and becomes a Christian. This story tries to show its reader even in Rome, the western capital of Christianity, corruption spread from head to toe. In a similar way to Abraham's story, the third day's eighth tale criticizes the church and its clergy's lifestyle. In this story; Tedaldo, being in disfavor with his lady, departs from Florence. He returns thither after a while in the guise of a pilgrim, has speech of his lady, and makes her sensible of her fault. Her husband, convicted of slaying him, delivers him from the peril of death, reconciles him with his brothers, and thereafter discreetly enjoys his lady. Throughout the story, Tedaldo animadverts the church and clergy. The message is in despite of clergy's bits of advice for humble life, the clergy themselves commit crimes and live a sinful life. That's why Tedaldo told this quote: "Let them practise first, and school us with their precepts afterwards." Actually, Tedaldo is the voice of people and this story shows people's desire. Medieval people are sick of the clergy's sinful life. Throughout the book, Boccaccio tells lots of different stories, which show us clergy commit sins. In these stories, the clergy commits one or more of the seven deadly sins (pride, greed, wrath, envy, lust, gluttony, and sloth). Lust and greed are the sins the clergy most fell into. The stories in Decameron are the proofs of how people criticized before the Protestant Reformation. During this period of time, people did not fight to change the Catholic Church. But it seems like they knew how corrupted Catholic Church and its clergy were. Decameron can be used to understand middle-age Europe before Protestant Reformation. 15th and 16th-century movements against the

church who is led by Wycliffe, Hus, and Luther should have been described as an expression of disgust instead of a mental awakening.

Giriş

1. Protestan Reform Hareketi'nin Geçmişi, Kilise ve Din Adamlarına Eleştiri

Reform hareketinin Luther tarafından ilan edilen 95 tez ile başladığı kabul edilir. Aslında 95 tez, Endüljans olarak bilinen günah affı belgelerinin dinde yeri olmadığını merkezine alan bir metindi. Amacı yeni bir mezhep oluşturmak değil dinde yer almayan bir öğeye karşı eleştiride bulunmak ve mümkünse bu hatayı ortadan kaldırmaktı. Fakat Luther'in bu masum amacı siyasi konjonktürün de etkisi ile yolundan çıkarak Hristiyanlık içinde yeni mezheplerin doğmasına neden olmuştur.¹

Luther'in başlattığı ve “Protestan Reform Hareketi” olarak bilinen hareket kiliseye karşı başlatılan ilk mücadele değildi. Aslında yüzyıllardır kilise ve din adamlarının yozlaştığı halk arasında bilinir hale gelmişti. Fakat kilise siyasi güçten de yardım alarak otoritesini kullanmakta ve toplumda büyük bir muhalefet oluşmasını engellemekteydi. Eleştirilerin odak noktası genelde Papa veya Hristiyanlık değildi. Piskopos, Papaz, Rahip, Rahibe ve Keşiş gibi din adamları dini kötüyü kullanmakla suçlanıyorlardı.² Sosyal hayatta din adamlarının yozlaşmışlığı ile ilgili gerçek veya kurgu hikâyeler anlatılmaktaydı. Ancak bu hikâyeler ve eleştiriler reform ile ortaya çıkmış bir şey değildi. Yalnızca artık daha rahat dillendirilebiliyordu. Anonim olarak anlatılagelen hikâyeler 14.yüzyılda Giovanni Boccaccio isimli bir İtalyan tarafından toplanarak kitaplaştırıldı. *Decameron* isimli bu kitap İtalya'da anlatılan hikâyeleri bir araya getirmekteydi.³ Bu özelliği ile başta İtalya olmak üzere 14.yüzyıl Avrupası'nın anlaşılması adına çok önemli bir eserdir. Sosyal, ekonomik, siyasi birçok açıdan bilgi aktarmaktadır. Bunlardan biri de din adamları, Katolik Kilisesi ve dinin halk tarafından nasıl görüldüğü hakkında içerdikleridir. *Decameron*'da din adamlarına ve kiliseye yöneltilen eleştirilerin reform hareketi esnasındaki eleştiriler ile benzeştiği görülmektedir. Bu nedenle reform hareketi öncesinde kiliseye ve din adamlarına nasıl bir bakış olduğunun anlaşılması için *Decameron* eserinde yer alan ve dini eleştiri barındıran hikâyeler incelenmelidir. Bu sayede reform hareketinin içeriği ve kendisine özgün yanları daha rahat anlaşılabilir.

2. Boccaccio ve *Decameron*

Giovanni Boccaccio kesin yeri bilinmemekle birlikte 1313 yılında Certaldo ya da Floransa'da dünyaya geldi. Küçük bir toprak sahibinin oğlu olan Boccaccio, evlilik dışı bir çocuktur. Babasının yanında büyüyen Boccaccio burada özel dersler almıştır ve babasının işi olan ticaret sayesinde İtalya'yı gezme imkanı bulmuştur. Zaman içinde şiire merak salan Boccaccio kendisini birçok alanda geliştirmeye başlamıştır. Ancak Dante ve Petrarca'ya kıyasla şiirindeki geriliği anlayınca hikâye, roman yazımına yöneldiği düşünülür. Bu sayede ilk ruhbilimsel roman örneği sayılan *Elegia di madonna Fiammetta*'yı tamamlar. 1348'de Avrupa'yı etkisi altına alan “Veba Salgını” esnasında *Decameron* eserine başlamıştır. Yaşamı boyunca ruhsal olarak dengede olamayan bir insan olarak tasvir edilen Boccaccio 1351 yılında *Decameron* adlı eserini tamamlamıştır.⁴

¹ *Encyclopedia of Martin Luther and the Reformation*, Ed.Mark A. Lamport, (Rowman & Littlefield, 2017), 444.

² Frans van Liere, "Was the Medieval Church Corrupt?", *Misconceptions About the Middle Ages*, Ed. Stephen Harris & Bryon L. Grigsby, (New York: Routledge, 2008), 31-40. Hakan Olgun, “Martin Luther”, *Doğu'dan Batı'ya Düşünce'nin Serüveni Antikçağ Yunan & Ortaçağ Düşüncesi 2. Cilt*, Edt. Prof. Dr.Celal Türer & Doç. Dr. Hakan Olgun, (İstanbul: İnsan Yayınları, 2015), 747-779.

³ Boccaccio, *Decameron Cilt 1-2*, Çev. Rekin Teksoy, (İstanbul: Oğlak Yayıncılık, 1996). Janet Smarr, "Clergy in the Decameron Another Look?", *Heliotropia 11.1-2*, (2014): 55-64.

⁴ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 7-11. Suat Sinanoğlu, "Giovanni Boccaccio", *DTCF Dergisi*, cilt XVI, sayı 1 - 2, 1958, Ankara: 19-41.

Boccaccio hayatı boyunca çok üretken bir isim olmuştur. Boccaccio'nun şiir çalışmalarının yanı sıra dönemiyle kıyaslandığında sık rastlanmayan türde çalışmaları da vardır. Kadınların çeşitli hayat hikâyeleri hakkında *De Casibus Virorum Illustrium* ve *De mulieribus claris*, eserlerini vermiştir. Dante'nin *İlahi Komediya* eserini yorumladığı ve 1375 yılındaki ölümü nedeniyle tamamlayamadığı *Commento alla Commedia* adlı bir eseri bulunmaktadır. *Filostrato* ve *Filocolo* gibi şiir ve düzyazı eserleri de vermiştir. Eserleri sayesinde Petrarca ve Dante ile birlikte İtalyan edebiyatının üç tacı arasında gösterilmiştir.⁵

Boccaccio'nun tüm eserleri arasında en bilineni *Decameron* olmuştur. Aslında kaleme aldığı bu eser anlattığı öyküler nedeniyle tepki çekebilecek bir kitaptı. Nitekim Katolik Kilisesi'nin yasaklı kitaplar listesine dahi girmiştir.⁶ Ama Boccaccio'nun yaptığı şey gerçekte halkın düşüncelerini aktarmaktı. Günümüze ulaşan *Decameron*'un en eski yazması 1370'li yıllara tarihlenmektedir. On dört adet yazma 14.yüzyıla ve kırk beş adet yazmanın 15.yüzyıla ait olduğu bilinmektedir. Zaman içerisinde bu yazmalara okuyucuların eklemeler yaptığına ve 16.yüzyılda sansürlü bir şekilde basıldığına da şahit olunmuştur. 14. ve 15.yüzyıllar kapsamında eldeki yazma sayısı düşünüldüğünde rağbet gören bir eser olduğu söylenebilir.⁷ Bu da *Decameron*'da anlatılanların okuyucular tarafından sevildiği şeklinde yorumlanabilir. Görünüşe göre *Decameron*'un alaycı anlatımı bu eserin kilise tarafından yok edilmesinin önüne geçmiştir.

Decameron'da Boccaccio tarafından anlatılan öykülerin birçoğu halk arasında anlatılan anonim öykülerdir. On gün boyunca her gün on gencin (3 Kız 7 Erkek) birer hikâye anlatması ile oluşan 100 hikâye bulunmaktadır. Bazı öyküler daha önce yazılmış kitaplardan olduğu gibi eklenmiş ya da değiştirilerek esere eklenmiştir. Bu özelliği sebebiyle *Decameron* yazıldığı dönemin toplumsal yüzünü göstermektedir. Yüz hikâye içerisinde aşk, ayrılık, komedi, dram, ihanet, din, dolandırıcılık, hırsızlık, vb. birçok farklı konu barındırmaktadır.⁸

Decameron boyunca kilise ve Hristiyanlığa yapılan birçok hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyeler genellikle belli bir kişi, yer ya da makam üzerine eleştiriler barındırmaktadır. Ancak tüm Katolik Kilisesi'nin ve Papa ile Kardinalleri kapsayan hikâyeler de vardır. Bu açıdan en ağır eleştirel kısımlardan biri Birinci gün ikinci hikâyedir. Genel olarak din adamları arasında yüksek kademedeki alt kademe kadar nasıl bir yozlaşmışlık olduğu anlatılır. Bu hikâyede bir Hristiyan olan Civigne çok sevdiği bir Yahudi arkadaşı Abraham'ı doğru din olarak gördüğü Hristiyanlığa kazandırarak onu kurtarmak istemektedir. Yoğun ısrar sonucu Abraham bir şartla Hristiyan olacağını söyler. Roma'ya gidip Papa'yı görecektir. Civigne, Roma'daki Papa ve Kardinaler'in yozlaşmışlığını düşünerek Abraham'ın gitmesini istemez ama engel de olamaz.⁹ Roma'ya gittiğinde din adamlarının durumunu Abraham'ın gözünden Boccaccio şu sözler ile anlatır:

Papanın, kardinallerin, öteki din adamlarının, saray halkının nasıl yaşadıklarını gözlemeye başladı, belli etmeden. Keskin gözlemciliğini, başkalarından edindiği bilgilerle birleştirince, en büyüğünden en küçüğüne herkesin, utanmayı, arlanmayı bir yana bırakıp şehvet günahı işlemekte olduğunu anladı. Üstelik, oğlancılık da almış yürümüştü. Fahişelerin, oğlanların aracılığı, her kapıyı

⁵ Filippo Andrei, *Boccaccio the Philosopher An Epistemology of the Decameron* (Palgrave Macmillan, 2017), 4. Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 9-10. Victoria Kirkham & Michael Sherberg & Janet Levarie Smarr, *Boccaccio- A Critical Guide to the Complete Works*, (The University Of Chicago Press, 2014), XIII-XIX, 2-3. "Giovanni Boccaccio", *DTCF Dergisi*, 20.

⁶ Kevin W. Saunders, *Saving Our Children from the First Amendment*, (New York: NYU Press, 2006), 139-140.

⁷ Rhiannon Daniels, *Boccaccio and the Book: Production and Reading in Italy 1340-1520*, (Londra: Modern Humanities Research Association And Maney Publishing, 2009), 12-13, 76-77. Paul F. Grendler, *The Roman Inquisition and the Venetian Press, 1540-1605*, (Princeton: Princeton University Press, 2015), 317.

⁸ Boccaccio, *Decameron Cilt 1-2*. Andrea Jacková, "Alcuni esempi delle modifiche censorie contenute nelle stampe cinquecentesche: Le novelle del Decameron e delle Piacevoli notti", *Interculturalism and space in literature and media: 8th International Colloquium in Romance and Comperative Literature (Universities of Brno, Halle und Szeged)*, Edt. Thomas Bremer & Susanne Schütz., (Publikation des Promotionsstudiengangs an der Internationalen Graduiertenakademie der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, 2016): 7-21

⁹ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 58-62.

*açıyordu. Herkes yemeye içmeye vermişti kendini, insanlar şehvetin yanı sıra, hayvanlar gibi midelerinin tutsağı olmuşlardı.*¹⁰

Bu görüntülere rağmen Abraham döndüğünde Hristiyan olmak istediğini Civigne'ye söyler. Gördüğü onca kötü şeye rağmen beklenmedik bir karar veren Civigne'ye Abraham der ki:

*Din adamlarının hiçbirinde kutsallığın da, inancın da, saygınlığın da, iyilikseverliğin de, başka erdemlerin de izini göremedim. Şehvet, para hırsı, pisboğazlık, yalancılık, kıskançlık, kibir gibi kusurlar ve bunlardan beter ne varsa, öyle yaygındı ki, kendimi Tanrı'nın evi yerine şeytanın ocağına düşmüş sandım. Bana sorarsan, Papa da, yanındakiler de Hristiyan dinini koruyacak, gözetecek yerde, etkisiz kılmak, yeryüzünden sürmek için ellerinden geleni yapıyorlar, hem de büyük bir ustalıklarla. Bu amaç gerçekleşmediği gibi, gün geçtikçe yayılmasından, saçtığı ışığın daha parlamasından, dininizin güvencesinin, koruyucusunun Kutsal Ruh olduğunu anlıyorum.*¹¹

Bu sözler ile Boccaccio tarafından Hristiyanlık bu derece iğrenç insanlar tarafından yönetiliyorken halen insanlar iman ediyorsa tek doğru dinin Hristiyanlığın olması gerektiği vurgulanmaktadır. Din adamları günah içerisinde yüzmektedir. İnsanlara yapmamaları gerektiğini söyledikleri tüm günahları din adamlarının kendisi işlemektedir. Toplum da bunun farkındadır. Ancak bunu değiştirmek için bir şey yapmamaktadır. Özellikle *Decameron* içindeki eleştirel hikâyeler arasında Papa'yı doğrudan eleştiren tek hikâye budur. Buna rağmen yapıcı bir eleştiri bulunmamaktadır. Bunun nedeni olarak da 14.yüzyılda insanların dünyayı ve dini algılayışının farklılığı öne sürülebilir. Henüz din konusunda radikal değişikliklerin ve düzenlemelerin yapılmasını sağlayacak yapıcı eleştirilerin dillendirilememesinin nedeni de budur.¹² Ama kilise ve din adamlarının reform hareketinden önce de çok ağır eleştirilere maruz kaldığının en güzel örneklerindedir.

Üçüncü günün yedinci hikâyesi doğrudan din adamları ile ilgisi olmasa da din adamı kılığında giren Tedaldo'nun eleştirilerini içerir. Birinci gün ikinci hikâye ile birlikte en ağır eleştirilerin yapıldığı iki hikâyeden biridir. Bu hikâyede herkesin öldüğünü düşündüğü Tedaldo bu durumdan faydalanmak için bir papaz kılığında girer. Anlatım esnasında Tedaldo yaklaşık iki sayfalık bir açıklama yapar. Papazların eskiden ne kadar doğru, mütevazı, yardımsever, çalışkan, dinine bağlı ve dürüst insanlar olduğunu anlatarak bir din adamının nasıl olması gerektiğini aktarır. Ancak o zamanki din adamlarının para ve şehvet düşkünü, açgözlü, kıskanç, yozlaşmış, bencil, obur, tembel ve ikiyüzlü insanlar olduklarını söyler. Din adamı olmaları nedeniyle halka nasıl yaşamaları gerektiğini anlatan bu insanlar ile ilgili Tedaldo: *Önce kendileri örnek olsunlar, sonra başkalarına akıl vermeye kalksınlar.*¹³ cümlesini kurar. Din adamlarının yoldan çıkmışlığını açık bir şekilde anlatır:

*Para olmazsa, yan gelip yatabilirler mi? Siz paranızı har vurup harman savurursanız, papazların bir eli yağda bir eli balda olmaz. Siz kadınlarla düşüp kalkarsanız, papazlara kadın kalmaz. Siz sabırlı, bağışlayıcı olmazsanız, papazlar evinizin içine sızıp huzursuzluk saçamazlar. Bilmem daha sayıp dökmeme gerek var mı?*¹⁴

Bu hikâye *Decameron*'da bulunan en uzun hikâyelerden biridir. Bu özelliği ile de öne çıkarken eser boyunca din adamlarına karşı halkın bakışının adeta bir özeti niteliğine sahiptir.

¹⁰ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 61.

¹¹ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 62.

¹² Bu tip yapıcı eleştirilerin açık ve rahatça konuşulması 16.yüzyılı bulacaktır. Ayrıntılı bilgi için bakınız; *The Reformation: As a Pre-condition for Modern Capitalism*, Edt. Jürgen G. Backhaus, (Berlin: LIT Verlag Münster, 2010), 13-23. Bernhard Lohse, *Martin Luther: eine Einführung in sein Leben und sein Werk*, (Münih: Verlag C.H.Beck, 1997), 46-50.

¹³ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 275.

¹⁴ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 275.

Din adamlarının halkı nasıl yanlış yönlendirdiğine örnek en iyi hikâyelerden biri altıncı gün onuncu hikâyedir. Vergi toplamak için köye gelen keşiş Cipolla halka kutsal bir emanet göstereceğini söyler. Ancak birkaç oyunbozan genç bu kutsal emaneti çalarak yerine kömür yerleştirir. Halka göstereceği zaman bunu fark eden keşiş hemen yanlış kutsal emaneti aldığını ve o kömürün Aziz Lorenzo'nun kızartılarak yakıldığı kömürler olduğunu söyler. Aslında alelade bir kömür olan bu parçayı halka kutsal emanet diye yutturur.¹⁵ Bunu yapmasını sağlayan şey ise sahip olduğu din adamı kimliğidir. Aslında zor durumdan akıllıca kurtulan bir kişi temalı hikâye olan bu anlatı alt metinde din adamı kimliğine sahip olan bir insanın kendi yararına bu makamı nasıl kullanabileceğinin hikâyesidir.

3. Açgözlülük ve Oburluk

Din adamları Ortaçağ Avrupası'nda mali olarak kendilerini ve bağlı oldukları kiliseleri desteklemek için farklı yollara başvuruydular.¹⁶ Ayrıca yerel halk da kiliseleri ekonomik olarak sıklıkla desteklemekteydi. Ancak din adamlarının farklı yollardan para kazanarak kiliseyi destekleme fikri zaman içerisinde sınırı aşarak kişisel çıkar elde etme isteğine evrilmiştir.¹⁷ Zaman içerisinde bir alışkanlık haline almış ve halk din adamlarının bu zaaflarından yararlanmaya başlamıştır. Bu durum elbette *Decameron*'a da yansımıştır. Birinci gün altıncı hikâye para karşılığı bir adamın cezadan kurtulmasını anlatır. Günah işleyen bir adam din adamının para konusundaki açgözlülüğünü kullanır.¹⁸ Suçlunun aklına gelen ilk çarenin bu olması elbette din adamlarının paraya düşkünlüğünün herkesçe bilinmesi nedeniyledir. Bunu anlatırken Boccaccio imalı bir şekilde şu cümleleri kurmuştur:

*...büyük korkuya kapılan sanık, aracılar bulup, bağışlanması için Altınsever yağı ile ovdurttu papazın ellerini ... Gerçi Galenos tıp kitaplarının hiç birinde bu ilaçtan söz etmiyordu ama yağ öyle iyi geldi ki ölüm ateşi haça dönüştü.*¹⁹

Boccaccio bu sözleriyle açık bir şekilde din adamlarını açgözlülük ile suçlar. Topluma örnek olması gereken insanlar bir miktar para ile satın alınabilmekte ve açgözlülüğünün kurbanı olmaktadır. Cezadan kurtulan adam İncil'de geçen şu cümleleri aktarır:

*Sen bir verirsen, sana da yüz verirler sözüne gönderme yaparak din adamlarına Burada kaldığımdan beri, yoksullara kimi gün bir, kimi gün iki kazan dolusu çorba dağıtıldığını gördüm. Öbür papazların, sizin çorbalarınızın, artıklarını dolduruyorlar kazanlara. Her kazan için öbür dünyada size yüz kazan verirlerse, çorba selinde boğulup gidirsiniz topunuz.*²⁰

Bu sayede din adamlarının ihtiyacı olan insanlara artıklardan yapılan çorbadan başka bir şey vermediklerini ve yardım etmediklerini Boccaccio ironik bir şekilde açıklar. Topluma yardım etmekle görevli din adamlarının toplumu sömürdüğünü anlatan hikâyelerden biri olarak bu hikâye *Decameron*'da yer etmektedir.

Yine aynı temaya sahip üçüncü gün üçüncü öyküde ise bir kadın aşık olduğu bir adama haber yollamak için papazı kullanır. Kadın bunu yaparken papazın açgözlülüğünü kullanır. Fazla bir zekâsı olmayan papaz para uğruna her şeyi yapabilecek biridir. Bu sayede kadın, papazı bir ulak gibi kullanabilir.²¹ Hatta Boccaccio doğrudan şu cümleyi kullanır: *Bu papazın da her papaz*

¹⁵ Boccaccio, *Decameron Cilt 2*, 526-541.

¹⁶ Gary Westfahl, *A Day in a Working Life: 300 Trades and Professions through History Volume 1: Prehistory, Beginnings-1000 BCE Thorough The Islamic World, 600-1500*, (California: ABC-CLIO, 2015), 643. *Handbook of European history, 1400-1600: Late Middle Ages, Renaissance, and Reformation. Volume 1: Structures and Assertions*, Edt.Thomas A. Brady, Heiko A. Oberman, James D. Tracy, (Leiden & New York & Köln: Brill, 1994), 323.

¹⁷ John Eldevik, *Episcopal Power and Ecclesiastical Reform in the German Empire Tithes, Lordship, and Community, 950-1150*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2012), 65.

¹⁸ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 74-77.

¹⁹ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 76.

²⁰ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 77.

²¹ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 237-246.

*gibi para canlısı olduğunu artık bildiğinden...*²² Boccaccio, halk gözünde tüm papazlara açgözlü, para aşığı insanlar olarak bakıldığını bu cümleler ile vurgular. Yedinci gün beşinci öykü de günah çıkarma işlemini para karşılığı satan bir papazı anlatmaktadır. Aşırı kıskanç bir koca günah çıkartan eşinin söylediklerini duymak için papaza para vererek kabine kendi girer. Bu kabinde kişi din adamına günahlarını anlatır.²³ Din adamı Tanrı ile bir aracı rolüne sahiptir. Kişinin anlattığı günahları din adamının başkasına anlatması yasaktır.²⁴ Ama böyle önemli bir vazifeyi para karşılığı satmaktadır. Din adamları Tanrı ile kulları arasında bir aracı vazifesi görmektedir. Buna rağmen Tanrı'nın dinini kendi ceplerini doldurmak için kullanmaktan çekinmemektedir. Bu durum Katolik Kilisesi'nin din adamlarını eğitimi hakkında ciddi soru işaretleri oluşturmaktadır. Zira din adamlarının eğitiminden onlar sorumludur.²⁵

Birinci Gün yedinci hikâyeye de din adamlarının insanlara yardım etmesini eleştirel bir şekilde ele almaktadır. Primas isimli bir şair verdiği yemekler ile ünlü bir başpapazın evine gidip karnını doyurmak ister. Ancak kötü giyimi nedeniyle başpapaz o gidene kadar yemeği başlatmaz. Sonunda onun ünlü bir şair olduğunu öğrenince onu hak ettiği gibi ağırlar.²⁶ Bu hikâyeye ile yardımseverliği ile ünlü bir din adamının aslında yardıma ihtiyaç duyan insanlara değil de hali vakti yerinde olan insanlara yardım ettiği gerçeğini oraya koyar. Bir yandan Nasreddin Hoca'nın "Ye kürküm ye" hikâyesine benzer.²⁷ Nasreddin Hoca'nın hikâyesinde karşılaşıldığı üzere insanlara görünüşüne göre değer verildiği bir ortamda Boccaccio din adamlarının çıkarıcılığı öne çıkarmaktadır. Zira fakirlere yardım ederlerse yalnızca görevlerini yerine getirmiş olurlar. Fakat zenginlere ve güçlü insanlara yardım ederlerse para, makam, güç, ayrıcalık gibi şeyler elde ederler. Bu hikâyeye de yine din adamlarının açgözlülüğünü anlatmaktadır.

4. Şehvet, Kibir (Kendini Beğenmişlik, Bencillik), Tembellik, Öfke ve Hasetlik

Decameron boyunca din adamlarının cinselliğe olan düşkünlüğü ile ilgili birçok hikâyeye vardır ki her biri benzer eleştirileri yaparken farklı yanları ortaya koymaktadır. Bunların en önde geleni üçüncü gün onuncu hikâyede kendisine sığınan bir genç kızın cehaletinden faydalanan bir keşişin kızla birlikte olmasıdır. Temel eleştiri yine din adamlarının eğitimlerini ve makamlarının getirdiği gücü kullanarak günah işlemesidir. Hikâyenin başında sığınacak bir yer arayan kız birkaç keşiş tarafından reddedildikten sonra bu keşişin yanına gelir. Aslında kızın reddedilmesinin nedeni keşişlerin günah işlememek adına zayıf bir iradeye sahip olmalarıdır. Boccaccio şu cümleyle keşişlerin düşüncelerini aktarmıştır: *Kızın çok güzel, çok körpe olduğunu gören keşiş, bu kıızı yanında alıkoyacak olursa şeytanın aklını çelebileceğinden korktu.*²⁸ Keşişlerin tembel ve bencil yapılarının kendilerini zinaya sürükleyeceklerinden emindir. Bu nedenle günden uzak durmak adına genç bir kıızı sokakta bırakacak kadar acımasızdırlar. Buna rağmen genç kız sonunda ona yardım edecek bir keşiş bulur. İyi niyetler ile kıızı yanına alan keşiş bir süre sonra kızın güzelliğine dayanamayarak kıızı kandırır ve onunla birlikte olur. Nitekim diğer keşişlerin korktuğu iradesizlik kıza yardım eden keşişi esir almıştır. Keşişin iradesi kolayca kırılmıştır ve kısa sürede günaha alet olarak şeytanın yoluna girmiştir. Tüm hikâyeye boyunca genç kızın yanında

²² Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 242.

²³ Boccaccio, *Decameron Cilt 2*, 568-576.

²⁴ Hristiyanlık içerisinde din adamlarının Tanrı ile aracı olması ve günah çıkartma eylemleri ile ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız; Kürşat Haldun Akalın, "Hristiyanlığa Aktarılmış Ritüeller Olarak İsis Kültüründeki Vaftiz ve Günah Çıkartma Ayinleri", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 42, (2014):41-76.

²⁵ Reinhold Kiermayr, "On the Education of the Pre-Reformation Clergy", *Church History*, Volume 53, No: 01, (Mart 1984): 7-16. "Absolution", *The Oxford Dictionary of Christian Church*, Edt. F.L.Cross & E.A.Livingstone, (New York: Oxford University Press, 1997), 7.

²⁶ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 78-83.

²⁷ Bu hikâyede Nasreddin Hoca bir gün bir ziyafete gider. Eski elbiseleri ile gittiği zaman kimsenin ona aldırış etmediğini fark eden Nasreddin Hoca, evine dönüp kürkünü giyer ve geri gelir. Kürkü ile geri dönünce ziyafette ona ilgi gösterilmeye başlanır. Ayrıntılı bilgi için bakınız; *Nasreddin Hoca*, Haz. Abdülbaki Gölpınarlı, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1961), 43. Prof. Dr. Mikail Bayram, *Tarihin Işığında Nasreddin Hoca ve Ahi Evren*, (İstanbul: Bayrak Mat. Ltd. Şti., 2001), 73-74. Erdoğan Tokmakçioğlu, *Bütün Yönleriyle Nasreddin Hoca*, (İstanbul: Yılmaz Yayınları, 1991), 116.

²⁸ Boccaccio, *Decameron*, 307.

kalmak için keşişlerin kapısını çalması toplum içerisindeki güvenin bir yansımasıdır. Hikâyenin sonunda kız, keşiş ile başından geçenleri masum bir şekilde yerel halktan kadınlara anlatır. hikâyeyi dinleyen kadınlar gülerек alay eder. Yalnızca bu tavırları bile toplum içinde yalan söyleyen, genç kızlardan faydalanan din adamlarının ne kadar normalleştiğini göstermektedir. Boccaccio'nun aktardığı bu halk hikâyesi din adamlarının iradelerinin ne kadar zayıf olduğu ve bu nedenle şeytanın yolunda yürümeleridir. Hikâye boyunca açık açık şehvet, açgözlülük ve kibir günahlarını işleyen keşişler öne çıkmaktadır.²⁹ Alt metinde yansıtılan fikir, iradesi bu denli zayıf insanların insanlara iradeli olmalarını ve günahtan uzak durmalarını öğütleyerek yol gösteren kişiler olmalarıdır.

Yine makamını kullanarak istediğini elde eden bir din adamı hikâyesi yedinci gün üçüncü hikâyede dillendirilmektedir. Aşık olduğu kadından yüz bulamayan Rinaldo bir keşiş olur. Fakat zaman içerisinde duygularına hâkim olamaz. Kadın çocuk sahibi olunca, kadının kocası ile ahbab olarak çocuğunun vaftiz babası olur. Bu yakınlığını ve makamını kullanarak kadını kandırır ve onunla birlikte olur.³⁰ Hikâyenin mesajı aynıdır. Normal yollarda elde edemeyeceğiniz şeyleri din adamıysanız elde edebilirsiniz. Zira anlatıcı Elissa³¹, hikâye içerisinde din adamlarının bencilliğine ve oburluğuna göndermeler yapar:

... hücreleri tıka basa krem, merhem kutuları, değişik reçel kavanozları, esans şişeleri, çeşit çeşit şekerleme kutuları, tatlı şarap, Yunan şarabı gibi değerli şarapların taşıdığı destilerle doludur. Yakından bakınca keşiş hücrelerinden çok, baharatçı itriyatçı dükkânına benzerler... Oruç tutmanın, aşırı yemekten kaçınıp ölçülü yiyip, ölçülü yaşamının insanları zayıf, ince yapılı, sağlıklı kıldığını bilirsiniz. Böyleleri de hasta olurlar ama, kuşkusuz damla hastalığına tutulmazlar.³²

Elissa'nın ağzından din adamlarını eleştiren Boccaccio, din adamlarını obur ve bencil olmakla suçlamaktadır. Halk yokluk ile açlık karşısında hayatta kalmaya çalışmaktadır. Buna rağmen az ile yetinmenin cennetin kapısını açacağını vurgulayan³³ din adamlarının besili ve kilolu olması onların ne kadar ikiyüzlü olduğunu gözler önüne sermektedir.

Altıncı gün üçüncü hikâye ise çıkar uğruna din adamlarının nelere göz yumabileceğini gösterir. Bir adam piskoposun torunu olan eşini, onu beğenen zengin bir adama para karşılığı pazarlar. Piskopos da bundan haberdar olur. Ancak zengin adamla olan yakınlık ve çıkar ilişkisi nedeniyle bu günahı görmezden gelip hiç olmamış gibi davranır.³⁴ Bu hikâye ile Boccaccio din adamlarının ne kadar ikiyüzlü ve bencil olabildiklerini anlatmaya çalışmıştır. Öyle ki piskoposluk makamına erişmiş biri kendine zarar gelmemesi için torununun pazarlanmasına göz yumacak bir karaktere sahiptir.

Üçüncü günün dördüncü ve sekizinci hikâyeleri ise cinsel ilişki yaşamaları yasak olan papazların elde etmek istedikleri kadınlara ulaşmak için dini ve makamlarını nasıl kullandıklarını göstermektedir. Şehvetin başlı başına bir günah olması bir yana din adamlarının bu günahı işlemek için kadınları kandırmaları yaşananları daha da vahim bir hale getirir.³⁵ Her hikâyede kadınları bir şekilde kandıran din adamları kocalarına bir oyun yaparak evden uzaklaştırır ve eşleriyle birlikte olur. Birinde kocayı dini perhize sokarken³⁶ diğerinde kocayı öldüğüne ikna edip

²⁹ Boccaccio, *Decameron*, 306-311.

³⁰ Boccaccio, *Decameron*, 556-562.

³¹ Hikâyeleri anlatan on genç arasında yer alan yedi genç kızdan biridir.

³² Boccaccio, *Decameron 2. Cilt*, 558.

³³ Chris Tiegreen, *Heaven on Earth Medieval Europe: Material Expressions of an Immaterial Realm*, Doktora Tezi, (Georgia State Üniversitesi, 2021), 31. Terje Oestigaard, "Heavens, Havens, and Hells of Water: Life and Death in Society and Religion", *Water: Histories, Culture, Ecologies*, Edt, Marnie Leybourne, & Andrea Gaynor, (UWA Publishing, 2006): 94-105.

³⁴ Boccaccio, *Decameron Cilt 2*, 506-508.

³⁵ *Decameron* boyunca yaratılan kadın figürü şehvet günahını işlemeye meyillidir.

³⁶ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 247-252.

Araf sandığı kapkaranlık bir odaya kapatır ve o odada aylarca tutar.³⁷ İki hikâyede de din adamlarının Tanrı ile aracı olmalarına rağmen gözlerinin kadınlardan başka bir şey görmediği ve aklının fikrinin cinsellikte olduğu eleştirisi yapılır. Üstelik cinsellik günahını işlemek için her türlü oyunu yaparlar. Bu oyunlar esnasında başka günahlar işlemekten kaçınmadıklarının halk arasında bilinegeldiği anlaşılmaktadır. Kadınları kandırmak için yalan söylerler, paraya karşı açgözlüdürler, şehvete düşkündürler, kadınların kocalarına karşı hasetlik beslerler, işlerini yapmazlar yani tembeldirler, paylaşmayı sevmezler yani oburdurlar, kendilerini toplumdan üstün görürler yani kibirlidirler.

Tembellik iyi bir Hristiyan'ın işlememesi gereken bir günahdır. *Decameron* boyunca sıklıkla öne çıkan bir günah değildir. Buna rağmen ilk hikâye birinci günün birinci hikâyesi kitabın başlangıcı olmakla birlikte din adamlarının bilgisizliğini ve tembelliğini gözler önüne sermektedir. Bu hikâyede hayatı boyunca birçok kötülük yapmış olan Ser Cepparello adında biri vardır. Sahte belge düzenleme, yalancılık, dolandırıcılık, fesatlık, cinayet ve daha birçok farklı kötülüğü zevk için yapan biridir. Onun bu karakteri yaşadığı şehirde de bilinir. Ancak bir borcu tahsil etmek için gittiği Bourgogne şehrinde hastalanıp ölüm döşegine düşer. Bunun üzerine yanında kaldığı arkadaşları son görevini yapıp günah çıkarması için bir papaz getirtirler. Ser Cepparello da yalanlar söyleyerek kendisini çok iyi bir Hristiyan gibi papaza gösterir. Bu şekilde hayatını kaybeder. Ama papaz, Ser Cepparello'nun söylediklerinden etkilenerek onu bir Ermiş (Aziz)³⁸ ilan eder.³⁹ Bu hikâye ile Boccaccio Hristiyanlık içindeki ermişlik mertebesinin ne kadar alelade bir şey olduğunu ortaya koyar. Bir din adamının eğitimsiz ve tembel olması nedeniyle kötülüğü, zevk için yapan bir insanın bile ermiş olabileceği bu hikâyeye aracılığıyla insanlara aktarılmaktadır. Halk arasında anlatılan bu hikâyeye toplumun ermişlere ve bu mertebeye dair şüpheler duyduğunu göstermektedir.

5. Manastırlardaki Şehvet Günahı

Manastırlardaki yozlaşmışlıklara yapılan eleştiriler *Decameron*'un diğer önde gelen temalarından biridir. Zira manastırlar yüksek Orta Çağ'da⁴⁰ Avrupa ana karasının dört bir yanına yayılmış bir durumdadır. Manastırlardaki rahibelerin bekâret yemini etmesi ve hayatlarını dine adanması beklenir.⁴¹ Boccaccio'nun manastırlarda işlenen zina suçunu anlattığı olaylar bu açıdan bir hayli ilginçtir. Birinci gün dördüncü hikâye de din adamlarının günahkâr yaşamını konu edinir. Bu hikâyede manastıra bir kız alıp onunla birlikte olan bir keşiş, başrahibin bunu anladığını fark edince başrahip için bir oyun hazırlar ve onun da kız ile birlikte olmasını sağlar. Bu sayede ceza almaktan kurtulur.⁴² Aslında bu hikâyeye ile anlatılmak istenen din adamlarının her birinin dindar bir insanmış gibi rol takındığıdır. Zira keşişin hazırladığı tuzak din adamlarının günahkâr yaşamının ruhban sınıfı içinde bilinir hale geldiğini göstermektedir. Aynı tip bir hikâye dokuzuncu gün ikinci öyküde de anlatılır. Yatağına adam alan rahibeyi suçüstü basmaya giden başrahibe aynı gece başrahip ile birlikte olmuştur. Acele ile başrahibin donunu başına geçirip gider. Bunu fark eden rahibe, başrahibenin de aynı günahı işlediğini anlayarak ceza almaktan kurtulur. Bu hikâyeye ilkiyle birçok benzerlik taşımaktadır. Ancak ilkinden farklı olarak bir anlık

³⁷ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 285-295.

³⁸ Bir insanın Ermiş ilan edilmesi normalde bu kadar hızlı ilerleyen bir süreç değildir. Fakat Erken Ortaçağ'da yerel kiliselerin bu tip karar aldığına da rastlanmıştır. Papalık 11.yüzyıldan itibaren kişilerin Aziz ilan edilmesi kararını kendine bağlamıştır. Ayrıntılı bilgi için bakınız; <https://islamansiklopedisi.org.tr/aziz--hristiyanlik>, 13.04.2022, 15:15. *The Oxford Dictionary of Saints*, Edt.David Hugh Farmer (Oxford: Oxford University Press, 2011), xi.

³⁹ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 44-57.

⁴⁰ Yüksek Ortaçağ'ın zaman aralığı için bakınız; William Chester Jordan, *Europe in the High Middle Ages*, (London: Penguin Publishing, 2002), 9. Hans Jacob Orning, *Unpredictability and Presence: Norwegian Kingship in the High Middle Ages*, (Leiden & Boston: Brill, 2008), 4.

⁴¹ Barbara A. Hanawalt, *The European World, 400-1450*, (New York: Oxford University Press, 2005), 40. Sam Zeno Conedera SJ, *Ecclesiastical Knights The Military Orders in Castile, 1150-1330*, (New York: Fordham University Press, 2015), 22

⁴² Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 66-70.

gaflet ile işlenen bir günah yoktur. Bunun yerine artık normalleşmiş bir günah ve manastır hiyerarşisinin tepesine çıkmış bir ahlaksızlık vardır.

Günler ilerledikçe Boccaccio'nun daha ağır eleştiriler içeren hikâyeler anlattığı göze çarpmaktadır. Yine manastır yaşamının masum olmadığını anlatan üçüncü gün birinci hikâyede Masetto adlı genç manastırda işe girebilmek için sağır ve dilsiz taklidi yapar. Ancak çalışmaya başladıktan sonra sağır ve dilsiz olduğu için hiçbir şey anlatamayacağını düşünen bazı rahibeler onunla ilişkiye girmeye başlarlar. Bir-iki rahibenin başlattığı bu hareket zaman içinde tüm manastıra yayılır ve başrahibe bile genç adam ile birlikte olmaya başlar. Halktan gizlemenin de yolunu bulan başrahibe sayesinde Masetto yıllarca orada yaşayıp manastırdaki rahibelerden onlarca çocuk sahibi olur.⁴³ Bu hikâye rahibelerin manastır yaşamı ile alakalı ağır eleştirilerin komik bir dille anlatıldığı bir hikâyedir. Kendilerini dine adanmış ve bekâret yeminleri ile bilinen rahibelerin aslında en ufak bir fırsatta nasıl yoldan çıktıklarını halka aktarmaktadır.⁴⁴ Fakat önceki hikâyelere kıyasla tüm rahibelerin dâhil olduğu bir günahın yıllarca devam ettirilmesi ve dini bir yapının bu günaha alet edilmesi söz konusudur. Tanrı'nın varlığının her yerde olduğu düşüncesi⁴⁵ hâkim olmasına rağmen onun hizmetkârları olduğu düşünülen din adamlarının yaşadığı hayat kilisenin düştüğü durumu açıkça göstermektedir.

6. Reform Hareketinin Geçmişi ve *Decameron* ile Bağlantısı

Reform hareketi kiliseyi yoğun bir şekilde eleştiren ve belli değişiklikler yapılmasını isteyen bir akımdı. Bu akımın Martin Luther liderliğinde başladığı ve zaman içerisinde büyüyerek farklı yapılarla büründüğü söylenebilir. Kalvinizm, Lutheranlık, Anglikanizm vb. anlayış ve yorum farklılıkları ortaya çıkmıştır. Ancak Reform hareketinin en önemli etkisi, kilise ve din adamlarının ciddi sorunlar barındırdığı düşüncesinin ötesine geçilerek bir değişim istenmesi olmuştur.⁴⁶ *Decameron* eserinde din adamları ve kiliseyi toplumun nasıl algıladığı görülmektedir. Reform hareketi esnasında din adamlarına ve kiliseye karşı görülen memnuniyetsizlik aslında yüzyıllardır Orta Çağ Avrupası'nda halk arasında anlatılagelmiş bir gerçektir. Öyle ki *Decameron*'da ruhban sınıfı ve Katolik Kilisesi yedi büyük günahın dünyadaki örneklerini yansıtmaktadırlar.⁴⁷

Decameron'da Boccaccio tarafından toplanılarak aktarılan bu hikâyeler bu memnuniyetsizliğin en nadide göstergelerinden biridir. Reform hareketinin neden önemli olduğu *Decameron* eserinde yöneltilen eleştiriler dikkate alındığında daha iyi anlaşılabilir. Yedi büyük günahın örnekleri olarak ruhban sınıfının en fazla işlediği günah, açgözlülük ve şehvettir. Martin Luther de bunun farkında olarak 1517 yılında ilan ettiği 95 Tez'i takiben bazı reform isteklerinde bulunmuştur. Bunlar arasında en önemlisi “Günah Bağışlama Belgeleri” olarak bilinen Endüljans satışının dinde yeri olmadığını ve din adamlarının bu yolla gelir elde etmesinin yanlış olduğunu belirtmesidir. Bu düşüncesi ile açgözlülük günahının din adamları tarafından işlenmesine engel olmayı amaçlamaktaydı. Luther'in diğer bir hareketi ise din adamlarının evlenmesi yasağının yanlış olduğuydu. 1521 yılından itibaren Protestan düşüncüyü destekleyen birçok rahip evlenmeye başlamıştır. Luther'in kendisi de 1525 yılında evlenerek desteğini göstermiştir. Bu noktada Luther yüzyıllardır cinsel perhizi uygulayamayan din adamlarının evlenmelerine izin verilerek zina yapmalarının engellenebileceğini düşünmüş olması

⁴³ Boccaccio, *Decameron Cilt 1*, 224-231.

⁴⁴ *Decameron* boyunca cinselliğin sıkça hikâyelere konu olması dikkat çekici bir özelliktir. Bunun nedeninin altında günümüze kıyasla insanların günlük hayatında cinselliğin daha büyük bir öneminin olmasıdır. Ayrıntılı bilgi için bakınız; Katherine Harvey, *The Fires of Lust Sex in the Middle Ages*, (Londra: Reaktion Books, 2021), 37-43.

⁴⁵ *The Cambridge Dictionary of Christian Theology*, Edt. Ian A. McFarland, David A. S. Fergusson, Karen Kilby, Iain R. Torrance, (Cambridge: Cambridge University Press, 2011), 524.

⁴⁶ *The Encyclopedia Of Protestantism Volume 1 A-C*, Ed. Hans J. Hillerbrand, New York & London: Routledge, 2004), 30, 100.

⁴⁷ Yedi büyük günah ile ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız; Thomas Aquinas, *Summa Theologica*, Çev. İngiltere Dominiken Merkezi Kilise Babaları, (Christian Classics Ethereal Library, 2009), 1292-1294

muhtemeldir.⁴⁸ *Decameron*'da anlatılan hikâyelerin çoğunda ortak nokta olan şehvet günahının Protestan reformunun yaptığı yenilikler ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Sosyal yaşamda önemli bir yeri olan cinsel hayatın din adamları için yasak olması iradesiz din adamlarının kolaylıkla yoldan çıkmasına neden olmaktadır. Bu uygulama ile din adamları şehvet günahını işlememiş olacaktı.

Sonuç

Decameron dini eleştirinin reform hareketi öncesinde de var olduğunun en güzel örneklerindedir. Boccaccio'nun kalemi Orta Çağ Avrupası'nın dini anlamdaki rahatsızlıklarının sosyal bir yansıması olarak öne çıkmıştır. Bu sayede Avrupa halklarının reform hareketine giden süreçte yavaş ama giderek büyüyen bir eleştirel anlayış oluşturduğu görülmektedir. Zira Luther'in dile getirdiği zina, açgözlülük, kibir, eğitimsizlik vb. konular *Decameron*'da da göze çarpan ortak noktalar. Doğrudan dile getirilmemesine rağmen *Decameron*'da yer alan dini eleştiri içeren hikâyeler incelendiğinde, ruhban sınıfına ve Katolik kilisesine bir karakter çizildiği göze çarpmaktadır. Bu karakter, özünde yedi ölümcül günahın bir temsilidir. Din adamları sosyal hayata yön veren kişi hüviyetini taşımasına rağmen yüksek Orta Çağ'da toplumu yoldan çıkararak bir şekle evrilmiştir.

KAYNAKLAR

Akalın, Kürşat Haldun, "Hıristiyanlığa Aktarılmış Ritüeller Olarak İsis Kültündeki Vaftiz ve Günah Çıkartma Ayinleri", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 42, (2014):41-76.

Andrei, Filippo, *Boccaccio the Philosopher An Epistemology of the Decameron* Palgrave Macmillan, 2017.

Aquinas, Thomas, *Summa Theologica*, Çev. İngiltere Dominiken Merkezi Kilise Babaları,

Christian Classics Ethereal Library, 2009.

Backhaus, Jürgen G., Edt. *The Reformation: As a Pre-condition for Modern Capitalism*, Berlin: LIT Verlag Münster, 2010.

Bayram, Mikail, Prof. Dr., *Tarihin Işığında Nasreddin Hoca ve Ahi Evren*, İstanbul: Bayrak Mat. Ltd. Şti., 2001.

Boccaccio, Giovanni, *Decameron Cilt 1-2*, Çev. Rekin Teksoy, İstanbul: Oğlak Yayıncılık, 1996.

Brady, Thomas A. & Oberman, Heiko A. & Tracy, James D., Edt., *Handbook of European history, 1400-1600: Late Middle Ages, Renaissance, and Reformation. Volume 1: Structures and Assertions*, Leiden & New York & Köln: Brill, 1994.

Bremer, Thomas & Schütz, Susanne, Edt., *Interculturalism and space in literature and media: 8th International Colloquium in Romance and Comparative Literature (Universities of Brno, Halle und Szeged)*, Publikation des Promotionsstudiengangs an der Internationalen Graduiertenakademie der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, 2016.

Conedera SJ, Sam Zeno, *Ecclesiastical Knights The Military Orders in Castile, 1150-1330*, New York: Fordham University Press, 2015.

⁴⁸ *Reformation*, 454. *The Cambridge Companion To Martin Luther*, Ed. Donald K. McKim, (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), 168.

Cross, F.L. & Livingstone, E.A., Edt., *The Oxford Dictionary of Christian Church*, New York: Oxford University Press, 1997.

Daniels, Rhiannon, *Boccaccio and the Book: Production and Reading in Italy 1340-1520*, Londra: Modern Humanities Research Association And Maney Publishing, 2009.

Eldevik, John, *Episcopal Power and Ecclesiastical Reform in the German Empire Tithes, Lordship, and Community, 950-1150*, Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

Farmer, David Hugh, Edt., *The Oxford Dictionary of Saints*, Oxford: Oxford University Press, 2011.

Gölpınarlı, Abdülbaki, Haz. *Nasreddin Hoca*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1961.

Grendler, Paul F., *The Roman Inquisition and the Venetian Press, 1540-1605*, Princeton: Princeton University Press, 2015.

Hanawalt, Barbara A., *The European World, 400-1450*, New York: Oxford University Press, 2005.

Harvey, Katherine, *The Fires of Lust Sex in the Middle Ages*, Londra: Reaktion Books, 2021.

Hillerbrand, Hans J., Ed., *The Encyclopedia Of Protestantism Volume 1 A–C*, New York & London: Routledge, 2004.

Jordan, William Chester, *Europe in the High Middle Ages*, London: Penguin Publishing, 2002.

Kiermayr, Reinhold "On the Education of the Pre-Reformation Clergy", *Church History*, Volume 53, No: 01, (Mart 1984): 7-16.

Kirkham, Victoria & Sherberg, Michael & Smarr, Janet Levarie, *Boccaccio- A Critical Guide to the Complete Works*, The University Of Chicago Press, 2014.

Lamport, Mark A, Ed., *Encyclopedia of Martin Luther and the Reformation*, Rowman & Littlefield, 2017.

Liere, Frans van "Was the Medieval Church Corrupt?", *Misconceptions About the Middle Ages*, Ed. Stephen Harris & Bryon L. Grigsby, New York: Routledge, 2008.

Lohse, Bernhard, *Martin Luther: eine Einführung in sein Leben und sein Werk*, Münih: Verlag C.H.Beck, 1997.

McFarland, Ian A. & Fergusson, David A. S. & Kilby ,Karen & Torrance, Iain R, Edt. *The Cambridge Dictionary of Christian Theology*, Edt. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.

McKim, Donald K., Edt. *The Cambridge Companion To Martin Luther*, Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

Oestigaard, Terje, "Heavens, Havens, and Hells of Water: Life and Death in Society and Religion", *Water: Histories, Culture, Ecologies*, Edt, Marnie Leybourne, & Andrea Gaynor, UWA Publishing, 2006.

Orning, Hans Jacob, *Unpredictability and Presence: Norwegian Kingship in the High Middle Ages*, Leiden & Boston: Brill, 2008.

Saunders, Kevin W., *Saving Our Children from the First Amendment*, New York: NYU Press, 2006.

Smarr, Janet, "Clergy in the Decameron Another Look?", *Heliotropia 11.1–2*, (2014): 55-64.

41. Sinanoğlu, Suat, "Giovanni Boccaccio", *DTCF Dergisi*, cilt XVI, sayı 1 - 2, (1958): 19-

Tiegreen, Chris, *Heaven on Earth Medieval Europe: Material Expressions of an Immaterial Realm*, Doktora Tezi, Georgia State Üniversitesi, 2021.

Tokmakçioğlu, Erdoğan, *Bütün Yönleriyle Nasreddin Hoca*, İstanbul: Yılmaz Yayınları, 1991.

Türer, Celal, Prof. Dr. & Olgun, Hakan, Doç. Dr., Edt., *Doğu'dan Batı'ya Düşünce'nin Serüveni Antikçağ Yunan & Ortaçağ Düşüncesi 2.Cilt.*, İstanbul: İnsan Yayınları, 2015.

Westfahl, Gary, *A Day in a Working Life: 300 Trades and Professions through History Volume 1: Prehistory, Beginnings-1000 BCE Thorough The Islamic World, 600-1500*, California: ABC-CLIO, 2015.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/aziz--hristiyanlik>